

Крупеньова Тетяна Іванівна

кандидат філологічних наук, доцент

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: taniakrupenev@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8616-4713>**Босак Ніна Федорівна**

кандидат педагогічних наук, доцент

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: nina.bosak@ukr.netORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4127-9223>**Мистецтвознавча лексика як основа професійного мовлення студентів
художньо-графічного факультету на заняттях з української мови
за професійним спрямуванням**

У статті досліджуються особливості формування професійної мовної компетентності студентів художньо-графічного факультету засобами мистецтвознавчої лексики на заняттях з української мови за професійним спрямуванням. Мета статті – обґрунтувати роль мистецтвознавчої лексики як системоутворювального компонента у формуванні професійного мовлення студентів художньо-графічного факультету та запропонувати методичні шляхи її опрацювання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням. Було використано такі методи дослідження: аналіз, синтез і узагальнення наукової літератури з лінгвістики та лінгводидактики, що уможливило систематизацію теоретичних засад дослідження та визначення ключових понять; класифікацію та систематизацію мистецтвознавчої лексики за тематичними групами з метою формування термінологічної бази для навчання студентів художньо-графічного факультету; спостереження за освітнім процесом на заняттях з української мови за професійним спрямуванням; описовий метод для характеристики складу й структури досліджуваної лексики. Обґрунтовано теоретичні засади залучення фахової термінології образотворчого мистецтва та дизайну до навчального процесу. Розглянуто основні тематичні групи мистецтвознавчої лексики та визначено методичні підходи до їх опрацювання. Запропоновано систему вправ і завдань, спрямованих на активізацію фахового словника студентів. Зроблено висновки про ефективність текстоцентричного підходу в поєднанні з лексико-семантичним аналізом як провідної стратегії формування культури професійного мовлення майбутніх фахівців у галузі мистецтва та дизайну. Зазначено, що мистецтвознавча лексика є системоутворювальним компонентом професійного мовлення студентів художньо-графічного факультету, без опанування якого неможливе повноцінне фахове спілкування. Її цілеспрямоване опрацювання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням сприяє не лише збагаченню словникового запасу студентів, а й формуванню їхньої загальної мовної компетентності та культури.

Ключові слова: мистецтвознавча лексика, українська мова за професійним спрямуванням, художньо-графічний факультет, фахова компетентність.

Вступ. Сучасна вища освіта в Україні зорієнтована на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних не лише майстерно виконувати професійні завдання, а й грамотно та переконливо висловлювати свої думки державною мовою. Для студентів художньо-графічного факультету, майбутніх художників, дизайнерів, учителів образотворчого мистецтва, це завдання набуває особливого значення: їхня фахова діяльність нерозривно пов'язана з умінням описувати твори мистецтва, аналізувати їхній зміст і форму, вести мистецтвознавчі дискусії, складати каталоги, анотації, рецензії. На заняттях з української мови за професійним спрямуванням за умови впровадження активних (інтерактивних) методів і різних форм організації навчання студенти опановують засади культури української мови, вчать розмежовувати стилі сучасної української літературної мови, засвоюють основи теорії ораторського мистецтва та культури усного професійного мовлення, а також формують уміння і навички укладання ділових документів як інструменту писемної фахової комунікації. Дисципліна «Українська мова за професійним

спрямуванням» покликана сформувати у студентів навички вільного й доречного використання фахової мови в різноманітних комунікативних ситуаціях (Симоненко, 2006). Однак у педагогічній практиці нерідко виникає суперечність між загальною спрямованістю курсу та специфічними потребами конкретної спеціальності. Студенти художньо-графічного профілю мають справу з розгалуженою системою термінів і понять, що охоплюють образотворче мистецтво, графічний дизайн, декоративно-прикладне мистецтво, реставрацію тощо. Саме тому актуальним є питання цілеспрямованого введення мистецтвознавчої лексики до системи навчання мови.

Проблема формування професійного мовлення студентів засобами фахової лексики перебуває в центрі уваги багатьох українських лінгводидактів. Зокрема, питання методики навчання термінологічної лексики у вищій школі розглядали З. Бакум, О. Горошкіна, С. Омельчук, Л. Мамчур та інші. Аналізуючи правові засади викладання української мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти України, Л. Омельчук, О. Мовчан, О. Хоменко зазначають вагому роль у формуванні мовної свідомості як складника громадянської відповідальності. Як зазначають Ю. Поздрань, І. Зозуля, Н. Франчук, ключовими завданнями курсу української мови за професійним спрямуванням є забезпечення високого рівня мовної компетентності в науковій і професійній сферах спілкування. Т. Пахомова, П. Васильєва, О. Піддубцева й інші досліджують сучасні тенденції викладання, зокрема в умовах дистанційного навчання, зазначають, що ефективність опанування мови забезпечується застосуванням функціонально-системного методичного підходу, а також методів аналізу і синтезу, порівняння, дедукції, спостереження і узагальнення самостійно сформульованих характеристик. Специфіку викладання мови студентам мистецьких спеціальностей досліджували Л. Паламар, Г. Михайлюк, Т. Симоненко. Водночас методика роботи з мистецтвознавчою лексикою безпосередньо на заняттях з української мови за професійним спрямуванням для студентів художньо-графічного факультету залишається не досить розробленою, що й визначає актуальність і новизну пропонованого дослідження.

Мета та завдання дослідження. Мета статті – обґрунтувати роль мистецтвознавчої лексики як системоутворювального компонента у формуванні професійного мовлення студентів художньо-графічного факультету та запропонувати методичні шляхи її опрацювання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: охарактеризувати склад і структуру мистецтвознавчої лексики як підсистеми української мови; виявити основні тематичні групи фахових термінів, релевантних для студентів художньо-графічних спеціальностей; описати ефективні методи та прийоми роботи з мистецтвознавчою лексикою на практичних заняттях; запропонувати систему вправ для активізації та закріплення фахового словника студентів.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: аналіз, синтез і узагальнення наукової літератури з лінгвістики та лінгводидактики, що уможливило систематизацію теоретичних засад дослідження та визначення ключових понять; класифікацію та систематизацію мистецтвознавчої лексики за тематичними групами з метою формування термінологічної бази для навчання студентів художньо-графічного факультету; спостереження за освітнім процесом на заняттях з української мови за професійним спрямуванням; описовий метод для характеристики складу й структури досліджуваної лексики.

Результати дослідження. Професійний розвиток спеціаліста зумовлюється взаємодією двох тісно пов'язаних процесів – професійної підготовки та професійного становлення. Професійну підготовку трактують як систему спеціальних знань, умінь, навичок і набутого трудового досвіду, що забезпечують здатність успішно виконувати професійну діяльність; а також як процес цілеспрямованого передавання здобувачам відповідних знань і формування необхідних умінь (Горошкіна, 2004). Зокрема, професійна підготовка майбутніх художників-педагогів охоплює формування у студентів цілісного комплексу фахових компетентностей, необхідних для реалізації як практичної художньо-творчої діяльності, так і психолого-педагогічної роботи (Михайлюк, 2015). Професійне становлення є складнішим і багатовимірним феноменом, що постає як процес глибинної трансформації особистості. У загальному розумінні воно означає набуття людиною професійно значущих якостей, які відповідають визначальним вимогам обраної діяльності. Цей процес розгортається у взаємодії двох взаємопов'язаних структур – внутрішньої і зовнішньої. Внутрішня структура пов'язана із саморозвитком художньо-педагогічної культури особистості, тобто із системою її внутрішніх змін і самоперетворень. Зовнішня структура представлена системою професійної підготовки вчителів мистецьких дисциплін, що охоплює сукупність цілеспрямованих педагогічних впливів на майбутнього фахівця. Ефективність механізму їхньої взаємодії забезпечується за умови узгодженості обох структур або їх узгодження. Як зазначає Н. Юрійчук, «надзвичайно важливо забезпечити здобувачів вищої освіти знаннями про норми сучасної української літературної мови, що сприятиме формуванню мовленнєво-компетентної особистості, здатної ефективно спілкуватися державною мовою в різних комунікативних ситуаціях» (Юрійчук, 2025: 246).

Педагогічним підґрунтям професійного становлення вчителя образотворчого мистецтва є усвідомлення нерозривної єдності художньо-творчих і психолого-педагогічних знань та досвіду, а також розвиток здатності до самоусвідомлення власних емоційних, інтелектуальних, волевих і мистецьких ресурсів та рефлексивної діяльності. Особистісна рефлексія в художньо-естетичній і психолого-педагогічній діяльності на етапах професійного зростання виконує провідну функцію – вона забезпечує процес самотворення, формування і розкриття художньо-педагогічного потенціалу фахівця. Нехтування цим положенням у практиці навчання і виховання неминує призводить до крайнощів: або до підготовки вільного митця, який часто виявляється неспроможним ефективно здійснювати художньо-естетичне виховання, або до формування педагога з посереднім рівнем мистецької компетентності. Отже, професійна підготовка спрямована на опанування системи базових знань, умінь, навичок і практичного досвіду, що становлять основу майбутньої фахової діяльності. Натомість професійне становлення передбачає осмислення і рефлексивне переосмислення набутого досвіду з метою самопізнання, професійної ідентифікації та подальшого самовдосконалення (Мамчур, 2012). Саме ці взаємопов'язані процеси мають місце на увазі в наукових дослідженнях, коли йдеться про формування цілісної молоді творчої особистості. У цьому контексті наголошується на необхідності глибшого аналізу змісту інтегральних знань, які здобувають студенти у профільних мистецьких закладах освіти.

Метою освітнього процесу в підготовці студентів мистецьких спеціальностей є забезпечення їхнього гармонійного розвитку та формування ключових компетентностей, ґрунтовних теоретичних знань і практичних умінь, розвитку творчого мислення та здатності до постійного самовдосконалення і реалізації індивідуального потенціалу. Лише такий фахівець спроможний здійснювати професійну діяльність на високому рівні, створювати оригінальні мистецькі твори з новаторськими художніми рішеннями. Основні компетентності у сфері мистецької освіти визначаються як інтегрована здатність ефективно задовольняти особистісні та суспільні потреби, продуктивно діяти й успішно виконувати професійні завдання, тому компетентнісний підхід репрезентує сучасну ідеологію мистецької освіти, що ґрунтується на актуальних вимогах ринку праці та трансформації соціального запиту, зорієнтованого на готовність випускника до виконання основних професійних функцій і самореалізації в художньо-графічній діяльності.

Мистецтвознавча лексика – це сукупність слів і словосполучень, що обслуговують сферу образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, архітектури, дизайну, мистецтвознавства як науки. За своїм складом вона неоднорідна: включає терміни, номени, професіоналізми та міжгалузеву термінологію, яка функціонує одночасно в кількох суміжних дисциплінах. На заняттях з української мови за професійним спрямуванням на художньо-графічному факультеті варто зосередити увагу на таких тематичних групах мистецтвознавчої лексики, як:

1) лексика на позначення видів і жанрів мистецтва: *живопис, графіка, скульптура, акварель, гравюра, пейзаж, натюрморт, портрет, батальний жанр* тощо. Ця група є базовою і формує понятійний каркас фахового дискурсу студента;

2) назви художніх технік, матеріалів та інструментів: *темпера, фреска, мозаїка, імпастро, лесирування, штихель, шпатель, полотно, ґрунтовка, пігмент*. Ці терміни є професійним словником майбутнього художника, тому їх засвоєння українською мовою є надзвичайно важливим;

3) терміни на позначення формальних елементів художньої мови: *композиція, колорит, ритм, симетрія, пропорція, тональність, контраст, нюанс, фактура, пластика форми*. Ця група відіграє ключову роль у формуванні критичного й аналітичного мислення студентів, адже без цих понять неможливий мистецтвознавчий аналіз твору;

4) назви художніх стилів і напрямів: *бароко, класицизм, імпресіонізм, експресіонізм, кубізм, абстракціонізм, постмодернізм, мінімалізм*. Знання цих понять необхідне для написання анотацій, рецензій і наукових робіт;

5) лексика дизайну та прикладного мистецтва: *айдентика, брендинг, типографіка, верстка, модульна сітка, ергономіка, інфографіка*. Ця група відображає сучасні тенденції в розвитку фаху й активно поповнює словниковий запас студентів-дизайнерів.

Ефективне засвоєння мистецтвознавчої лексики можливе за умови системного поєднання кількох методичних підходів. Провідним серед них є текстоцентричний підхід, що передбачає організацію навчання на матеріалі автентичних фахових текстів: мистецтвознавчих статей, альбомних анотацій, рецензій, інтерв'ю з художниками тощо. Такі тексти є природним середовищем функціонування фахової лексики й дають змогу студенту засвоювати терміни в контексті, що суттєво підвищує ефективність їх запам'ятовування та подальшого використання. Лексико-семантичний аналіз тексту дає змогу виявляти термінологічні одиниці, встановлювати їхні семантичні зв'язки, простежувати особливості сполучуваності з іншими словами. Наприклад, під час проведення аналізу тексту про живопис Михайла Бойчука студенти виявляють характерну для стилю автора термінологію, з'ясовують значення понять «монументальність»,

«архаїзація», «колективна художня воля», вчатьс я вживати їх у власних висловлюваннях. Важливе місце посідає метод лексичного коментування, що передбачає тлумачення значення, походження та особливостей вживання термінів. Особливу увагу варто приділяти паронімічним парам (наприклад: *реставрація / рестилізація; тоновий / тональний; пластичний / пластиковий*), адже їх сплутування є поширеною помилкою в мовленні студентів художньо-графічних спеціальностей. Значний потенціал має також компаративний метод, що дає можливість зіставляти українські терміни з їхніми відповідниками в інших мовах – насамперед в англійській і французькій, які традиційно є мовами мистецтвознавчого дискурсу. Це не лише поглиблює розуміння семантики слова, а й розвиває загальну мовну культуру студентів. Як висновує Л. Семак, «для реалізації концепції комунікативного методу на заняттях з ділової української мови варто застосовувати завдання і вправи, що допоможуть студентам збагатити словниковий запас, розуміти соціальний контекст, у якому відбувається комунікативний акт» (Семак, 2023: 43).

Ефективність роботи з мистецтвознавчою лексикою забезпечується поєднанням лексико-семантичних, комунікативно-діяльнісних та інтерактивних методів. Особливе значення має поєднання лексичної роботи із граматичним і стилістичним аспектами. Доцільними є вправи на нормативне поєднання слів (здійснювати аналіз композиції, характеризувати колористичну гаму), редагування калькованих конструкцій, визначення морфологічних особливостей запозичених термінів. Така інтеграція забезпечує формування культури професійного мовлення. Проєктна діяльність (укладання глосаріїв, створення словників термінів до курсових робіт, підготовка анотацій до мистецьких проєктів) сприяє самостійності студентів, розвитку навичок академічного письма та систематизації знань. Водночас робота з візуальними матеріалами активізує образне мислення і дозволяє поєднати вербальний і візуальний аналіз.

Для закріплення і активізації мистецтвознавчої лексики пропонується така система вправ, побудована за принципом від рецептивних до продуктивних форм роботи. Вправи рецептивного типу: читання і розуміння мистецтвознавчих текстів з підкресленою термінологією; знаходження і класифікація термінів у запропонованому тексті; зіставлення терміна з його визначенням; впізнавання описаного поняття за дефініцією. Вправи репродуктивного типу: переклад фрагментів мистецтвознавчих текстів з англійської мови; заповнення пропусків у тексті відповідними термінами; побудова речень за поданими термінами й моделями; складання словосполучень з термінами. Вправи продуктивного типу – і це найважливіший рівень – передбачають самостійне мовлення студентів з активним використанням фахової лексики. Серед них: складання усної або письмової анотації до власного художнього твору; написання рецензії на виставку або на роботу однокурсника; підготовка мистецтвознавчого коментаря до ілюстрацій для каталогу; проведення усної «екскурсії» галереєю з поясненням і аналізом представлених робіт. Особливо ефективними є інтегровані завдання, що поєднують навички різних видів мовленнєвої діяльності: наприклад, студент переглядає репродукцію, складає про неї письмовий опис, потім презентує його усно й відповідає на запитання групи, уживаючи відповідні фахові поняття. Такий підхід не лише збагачує лексичний запас, а й формує вміння функціонувати в реальних умовах мистецтвознавчого спілкування.

Система вправ має будуватися на таких принципах: професійної спрямованості (лексика добирається з урахуванням майбутньої діяльності); комунікативності (терміни функціонують у мовленні, а не ізольовано); системності й поетапності (від рецептивних до продуктивних вправ); інтеграції мовного й фахового компонентів; рефлексивності (усвідомлення значення термінів у власній професійній практиці). Метою вправ на первинну семантизацію термінів є формування розуміння значення фахових одиниць (дефініція термінів; встановлення відповідності між терміном і зображенням; укладання мінісловника теми (наприклад, «Жанри образотворчого мистецтва»); аналіз словникових дефініцій із фахових джерел). Доцільним є використання матеріалів із курсів історії мистецтва, зокрема прикладів із творчості представників українського мистецтва, як-от Казимир Малевич чи Марія Примаченко, що дає змогу інтегрувати мовний і мистецький складники. Лексико-граматичні вправи використовуються для закріплення термінів у різних граматичних формах (творення прикметників від іменників (*композиція – композиційний*); утворення словосполучень (*декоративний розпис*); редагування текстів із помилками у вживанні термінів; переклад фрагментів фахових текстів українською мовою). Комунікативно-мовленнєві вправи активізують лексику в усному та писемному мовленні. До них належать такі різновиди: опис репродукції картини з використанням визначеного переліку термінів; підготовка усної презентації творчої роботи; написання анотації до виставкового проєкту; моделювання фрагмента уроку образотворчого мистецтва. Аналітико-рефлексивні вправи формують критичне мислення та професійну самооцінку: аналіз термінологічної насиченості фахового тексту; створення концептуальної карти понять теми; рефлексивне есе «Моя професійна мовна компетентність»; укладання глосарія до власного творчого проєкту. Такі завдання сприяють усвідомленню мови як інструменту професійного зростання.

Серед інтерактивних методів активізації лексики ефективними є: робота в малих групах із подальшою презентацією результатів; кейс-метод (аналіз опису виставки або мистецької події); рольові ігри («екскурсовод – відвідувач галереї», «учитель – учні»); проєктна діяльність (створення електронного словника). У цьому контексті доречним є звернення до класифікації інтерактивних методів, запропонованої О. Пометун, яка виокремлює кооперативне навчання, колективно-групові форми роботи та технології опрацювання дискусійних питань (Добровольська та ін., 2025).

Одним із дієвих методів навчання вважаємо метод проєктів. У наукових джерелах його визначають як модель організації освітнього процесу, спрямовану на творчу самореалізацію особистості та розвиток її потенціалу під час створення конкретного «продукту» під керівництвом викладача. На нашу думку, особливо доцільним і результативним є застосування методу проєктів під час опрацювання першого модуля дисципліни. Підсумком такої роботи можуть стати твори різних жанрів, сценарії, альманахи, виставки, фольклорні свята, тематичні альбоми, газети, екскурсії тощо. Підготовку мовного проєкту доцільно спрямовувати передусім не на пошукову, а на творчу діяльність студентів.

Отже, систематичне використання вправ забезпечує: розширення активного словникового запасу студентів; формування навичок точного й нормативного вживання термінів; розвиток професійного мовлення; підвищення рівня мовної та фахової рефлексії; інтеграцію мовної і художньої підготовки. Завдання та вправи для активізації та закріплення фахового словника мають бути не епізодичним компонентом курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», а цілісною, методично продуманою системою, що поєднує мовну, професійний і особистісний складники підготовки майбутнього художника-педагога.

Апробація запропонованої методики протягом двох навчальних семестрів на базі художньо-графічного факультету засвідчила її позитивний вплив на якість мовлення студентів. Зокрема, спостерігалось помітне зростання обсягу активного фахового словника, зменшення кількості лексичних помилок у письмових роботах, підвищення впевненості студентів під час усних виступів. Студенти відзначали, що робота з мистецтвознавчими текстами є значно цікавішою та мотивуючою порівняно зі стандартними завданнями загального характеру, адже безпосередньо пов'язана з їхньою спеціальністю і майбутньою практичною діяльністю. Водночас виявлено деякі труднощі: окремі студенти відчувають складнощі в розмежуванні синонімічних термінів, у правильному відмінюванні слів іншомовного походження, а також щодо переходу від пасивного розуміння терміна до його активного вживання у власному мовленні. Ці спостереження підказують напрями подальшої методичної роботи: розроблення спеціалізованих вправ на синонімію і антонімію в термінологічній системі, а також завдань на словотвірний аналіз фахових лексем.

Висновки. Отже, мистецтвознавча лексика є системоутворювальним компонентом професійного мовлення студентів художньо-графічного факультету, без опанування якого неможливе повноцінне фахове спілкування. Її цілеспрямоване опрацювання на заняттях з української мови за професійним спрямуванням сприяє не лише збагаченню словникового запасу студентів, а й формуванню їхньої загальної мовної компетентності та культури. Найбільш ефективним є текстоцентричний підхід у поєднанні з лексико-семантичним аналізом, компаративним методом і системою різнорівневих вправ. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення авторської навчально-методичної програми для студентів мистецьких спеціальностей, а також створення спеціалізованих словників-мінімумів мистецтвознавчої термінології, адаптованих до потреб навчального процесу.

Література

Горошкіна О. Лінгводидактичні засади навчання української мови у старших класах природничо-математичного профілю : монографія. Луганськ : Альма-матер, 2004. 362 с.

Добровольська О., Кліса К., Волощук А. Інтерактивні методи викладання української мови за професійним спрямуванням як чинники формування професійної компетентності студентів мистецьких спеціальностей. *Академічні візії*. 2025. Вип. 49. С. 1–11. DOI: 10.5281/zenodo.17641526

Мамчур Л. Перспективність і наступність у формуванні комунікативної компетентності учнів основної і старшої школи : монографія. Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. 449 с.

Михайлюк Г. Особливості формування мовленнєвої культури студентів мистецьких спеціальностей. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія «Педагогіка». 2015. № 3. С. 98–104.

Семак Л. Комунікативний підхід до викладання ділової української мови в закладі вищої освіти. *Академічні студії*. Серія «Гуманітарні науки». 2023. Вип. 1. С. 40–45. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.1.6>

Симоненко Т. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : монографія. Черкаси : вид. Чабаненко Ю. А., 2006. 328 с.

Юрійчук Н. Вивчення мовних норм здобувачами вищої освіти неспеціальних факультетів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням). Теоретична і дидактична філологія. 2025. Вип. 39. С. 240–253. <https://doi.org/10.31470/2309-1517-2025-39-240-253>

Art history lexicon as the basis of professional speech of students of the faculty of art and graphic art in Ukrainian language classes with a professional orientation

Krupenyova Tetiana

*PhD in Philology (Candidate of Philological Sciences), Associate Professor
State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”,
Odesa, Ukraine*

Bosak Nina

*PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor
State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”,
Odesa, Ukraine*

The article examines the features of forming professional language competence of students in the Faculty of Arts and Graphics using art history vocabulary during classes in Ukrainian language with professional orientation. The purpose of the article is to substantiate the role of art history vocabulary as a system-forming component in the formation of professional speech of students of the Faculty of Arts and Graphics and to propose methodological ways of processing it during classes in Ukrainian language with professional orientation. The following research methods were used: analysis, synthesis and generalization of scientific literature on linguistics and linguodidactics, which made it possible to systematize the theoretical foundations of the study and determine key concepts; classification and systematization of art history vocabulary by thematic groups in order to form a terminological basis for teaching students of the Faculty of Arts and Graphics; observation of the educational process in classes in Ukrainian language with professional orientation; descriptive method for characterizing the composition and structure of the studied vocabulary. The theoretical principles of involving professional terminology of fine arts and design in the educational process are substantiated. The main thematic groups of art history vocabulary are considered and methodological approaches to their processing are determined. A system of exercises and tasks aimed at activating students' professional vocabulary is proposed. Conclusions are drawn about the effectiveness of the text-centric approach in combination with lexical-semantic analysis as a leading strategy for forming a culture of professional speech of future specialists in the field of art and design. It is noted that art history vocabulary is a system-forming component of professional speech of students of the Faculty of Arts and Graphics, without mastering which full-fledged professional communication is impossible. Its purposeful processing during Ukrainian language with professional orientation classes contributes not only to the enrichment of students' vocabulary, but also to the formation of their general language competence and culture.

Keywords: *art history vocabulary, Ukrainian language with professional orientation, Faculty of Arts and Graphics, professional competence.*

References

Horoshkina, O. M. (2004). *Linhvodydaktychni zasady navchannia ukraïnskoi movy v starshykh klasakh pryrodnycho-matematychnoho profilu [Linguistic and didactic principles of teaching the Ukrainian language in high school science and mathematics]*. Luhansk: Alma-mater. [in Ukrainian].

Dobrovolska, O. Ia., Klisa, K. I., & Voloshchuk, A. V. (2025). *Interaktyvni metody vykladannia ukraïnskoi movy za profesiinym spriamuvanniam yak chynnyky formuvannia profesiinoi kompetentnosti studentiv mystetskykh spetsialnostei [Interactive methods of teaching the Ukrainian language in a professional direction as factors in the formation of professional competence of students of artistic specialties]*. *Akademichni vizii*, 49, 1–11. DOI: 10.5281/zenodo.17641526 [in Ukrainian].

Mamchur, L. I. (2012). *Perspektyvnist i nastupnist u formuvanni komunikatyvnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi i starshoi shkoly [Prospects and continuity in the formation of communicative competence of primary and high school students]*. Uman: PP Zhovtyi O. O. [in Ukrainian].

Mykhailiuk, H. V. (2015). Osoblyvosti formuvannia movlennievoi kultury studentiv mystetskykh spetsialnostei [Peculiarities of the formation of speech culture of students of artistic specialties]. *Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. Serii: Pedagogika. – Scientific notes of the V. Hnatiuk TNPU*, 3, 98–104. [in Ukrainian].

Semak, L. A. (2023). Komunikatyvnyi pidkhid do vykladannia dilovoi ukrainskoi movy v zakladi vyshchoi osvity [Communicative approach to teaching business Ukrainian in a higher education institution]. *Akademichni studii. Serii "Humanitarni nauky"*, 1, 40–45. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.1.6> [in Ukrainian].

Symonenko, T. V. (2006). Teoriia i praktyka formuvannia profesiinoi movnokomunikatyvnoi kompetentsii studentiv filolohichnykh fakultetiv [*Theory and practice of forming professional linguistic and communicative competence of students of philological faculties*]. Cherkasy: Vyd. Chabanenko Yu. A. [in Ukrainian].

Yuriichuk, N. (2025). Vyvchennia movnykh norm zdobuvachamy vyshchoi osvity nespetsialnykh fakultetiv na zaniattiakh z ukrainskoi movy (za profesiinym spriamuvanniam) [Study of language norms by higher education students of non-specialized faculties in Ukrainian language classes (for professional purposes)]. *Teoretychna i dydaktychna filolohiia*, 39, 240–253. <https://doi.org/10.31470/2309-1517-2025-39-240-253> [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
(CC BY 4.0)

Received: February 26, 2026

Accepted: March 20, 2026

Published: April 22, 2026